

FAKERESKEDELEM.

A fakereskedelem helyzetéről.

Irta: *Fodor Lipót.*

A háborus veszedelem elmúltával a faüzlet forgalma is kezd élnékülni, amennyiben vidéki fakereskedőink, akik a háborus hírek folytán a vásárlástól ugyszólván teljesen tartózkodtak, most már hozzálátnak megritkult raktárkészleteik kiegészítéséhez. A vidék fogyasztása más évekhez képest csekély, úgy hogy a vidéki fakereskedők szükséglete korántsem akkora, mint más években. A városokban, különösen pedig a fővárosban a faüzlet forgalma a tavalyinál élénkebb; az építési tevékenység, mely tavaly ugyszólván szünetelt, most már újra éledni kezd; az állam munkáslakásépítési programjának és a főváros nagyszabású építési terveinek végrehajtásánál rendkívül nagymennyiségű fára lesz szükség, ami az áralakulásra kétségtelenül jó befolyással lesz. A kiadott építési engedélyek számából arra lehet következtetni, hogy az építési tevékenység a folyó évben legalább is kétszer akkora terjedelmű lesz, mint a múlt évben, már azért is, mert a most beállott pénzhiány a bankokat a jelzálogüzlet felkarolására készíti. Bécsben is hasonló a helyzet, az építési tevékenység ott még nagyobb méreteket ölt és a fogyasztás előreláthatólag igen nagy lesz. Noha a kilátások elég kedvezők, a rendes fűrészáru árában még nem állt be kedvező fordulat, csak a méretfák ára emelkedett m^3 -enként 1—2 koronával.

Németországban az üzleti helyzet nem mondható kedvezőnek, amennyiben a német építőipar még mindig nem heverte ki azokat a sebeket, melyeket az Amerikából kiindult gazdasági válság rajta ütött. Azonban némi javulás már ott is észlelhető, amennyiben a jegenyefenyőgerendák iránt újabban nagyobb érdeklődés mutatkozik; ezen áruért franko Berlin 46—48 márkát lehet elérni köbméterenként. Puha fűrészáru iránt a kereslet kielégítő volna, a német ipar azonban egyelőre nem hajlandó a mi magas árainkat elfogadni. A Németországba irányuló exportnak a csökkenését az előző években a Földközi-tenger medencéjében fellépett nagy kereslet teljesen ellensúlyozta; most ezen államok is kevesebbet vásárolnak, ami részben az ott uralkodó gazdasági

pangásra és rendezetlen politikai viszonyokra vezetendő vissza. Egyedül Olaszország szükséglete növekedett meg a messzinai földrengés folytán szükségessé vált ujjaépítés következtében. Miután az olasz kormány az új épületeket csak lehetőleg földrengésnek ellentálló talajon építteti, a telkek beszerzése, telekkönyvezése és egyéb jogi kérdések elintézése az elpusztult helységek felépítését hátráltatja. Azonkívül a kormánynak nincs elegendő pénze, úgy hogy a földrengés által sújtott területen a munkálatok csak lassu tempóban folytathatók.

A *butorgyártás* céljaira szolgáló elsőrendű áru iránt elég élénk a kereslet s az áru jó árak mellett igen könnyen helyezhető el, noha a butoripar foglalkoztatottsága éppenséggel nem nagy.

A puha *ládadeszka*, mely pár évvel ezelőtt Németországban még nagyon keresett cikk volt, most csak nagyon nyomott árak mellett helyezhető el. Ennek oka részben a különböző, ládákat felhasználó iparágak kedvezőtlen helyzetére vezetendő vissza, részben pedig annak tulajdonítandó, hogy az apáczalepke pusztításai folytán Szászországban és Kelet-Németországban rendkívül nagy erdők letarolása vált szükségessé, melyeknek faanyagából csakis alsóbbrendű fűrészárut, többek között sok ládadeszkát készítettek. A porosz kormány ezen árunak Németország belsejébe való szállítását rendkívüli tarifakedvezmények nyújtásával tette lehetővé; ezen áru legnagyobb versenytársa a mi ládadeszkáinknak.

A puha *bányafa* iránt a bányák kedvező üzletmenete folytán állandó érdeklődés mutatkozik. Amennyiben a kormány a bányafa vasuti tarifáját mérsékelné, az ország távolabbi vidékein fekvő fenyőerdők vékony faállománya jobban lesz értékesíthető.

A *tölgyfaüzlet* helyzete még mindig vigasztalan. Noha a külföldi fogyasztók készletei már a minimumra apadtak, ezek még mindig tartózkodnak a vásárlástól, úgy hogy tölgygömbfában és fűrészáruban absolute nincs kereslet. Csak boulesokban mutatkozik némi forgalom. A *tölgyfriez*-üzlet erős kezekben van; noha a konzorcium, mely Magyarország nagyobb frieztermelését több év tartamára a maga részére lekötötte, rendkívül nagy készletekkel rendelkezik, az árak nem szenvedtek hanyatlást. Az építési tevékenységnek a közeli jövőre várható fellendülése ezen cikk

helyzetét is meg fogja javítani. A parketta-kartell és az említett konzorcium között a leghevesebb verseny folyik.

A *kádárfa*-árak javulást mutatnak, a kilátások elég kedvezők. *Hordófában* a termelés sokkal kisebb a tavalyinál, a dongák, habár a tavalyiaknál olcsóbb árakon, könnyen találnak vevőre. Az amerikai, orosz és japán verseny mindenütt észlelhető, Romániából azonban ugyszólván megszűnt a tölgyfaexport, még pedig a román kormány azon intézkedése folytán, hogy a tölgyfaszállítványok vasuti díjtételét jelentékenyen felemelte.

A *tölgytalpfa* ára nagymérvű árcsökkenést szenvedett, a készletek még mindig jelentékenyek, különösen viczinális talpfákban, melyeket bármely termelőtől még az önköltségnél is olcsóbban lehet vásárolni. Néhány vasutvonal építése ugyan folyamatban van, azonban a szükségelt talpfamennyiség a rendelkezésre álló készletekhez képest elenyésző. Váltótalpfát a Máv. legutóbbi versenytárgyalása alkalmával egyáltalán nem vásárolt, ebből is meg lehetős készletek várnak vevőre. Miután a Máv.-nak a folyó évben nagyobb mennyiségű talpfára nem lesz szüksége, a talpfaüzlet helyzetének javulására egyelőre még nincs kilátás.

Kőrisfarönkök iránt a kereslet s így az árak is csökkentek, az elsőosztályu kőrisfa-fűrészáru, habár szerény mennyiségekben, de változatlan árak mellett helyezhető el.

A *jávorf*a iránti érdeklődés a butordivat változása és a hangszeripar kedvezőtlen üzletmenete folytán szintén megcsappant.

A *bükkfa*-cikkekben, mint már megírtuk, általános pangás mutatkozik, ezen termelési ág súlyos válságba jutott. A bükk-talpfa, mely a bükkösök jobb értékesítését tette lehetővé, most egyáltalában nem adható el; Felső-Magyarországon számos bükk-talpfatermelőt ez a válság a tönk szélére juttatott, amíg néhány spekuláns termelő, aki a Máv.-tól több évi szállításra kapott megbizást, nagy és nem remélt haszonhoz jut azáltal, hogy a bükk-talpfákat nevetségesen olcsó árban szerzi be. Ami csekély forgalom most bükk-talpfákban van, azt oly árak mellett bonyolítják le, amilyenekre tavaly még nem gondolt volna senki, amennyiben az elsőrendű bükk-talpfa ára az állomásra szállítva darabonként 1·80—2 korona. Természetes, hogy ily árak mellett

nem akad senki, aki bükkfalpfákat készítené, mert hiszen a jelzett ár még az önköltséget sem fedezi.

A bükk-*butorlécgyártás* rövid idővel ezelőtt még igen jövedelmező termelési ág volt, amennyiben a butorléc, melyet a hajlitott fabutorgyártásnál feldolgoznak, a különböző ily gyárak részéről élénk kereslet tárgya volt. Most a kartelben egyesült gyárak diktálják az árakat, amit annál könnyebben tehetnek, mert a kartel számos fűrésztelepet létesített, melyek kizárólag butorlécet termelnek. A kartel árai oly alacsonyak, minőségi igényei pedig oly nagyok, hogy a butorléczkészítés manapság már alig mondható jövedelmezőnek.

Faszén iránt sem a belföld, sem Németország részéről számbavehető kereslet nem mutatkozik, a *bükkparketták* ára most nyomott, azonban az építési üzlet fellendülése e téren is fog javulást hozni. *Bükkfadongák* iránt az érdeklődés megcsappant, ami a különböző külföldi vegyszeti és egyéb gyárak rossz üzletmenetének tulajdonítandó.

A *tüzfatermelés* a magas tőárakkal, drága munkabérekkel küzd, szintugy a waggonhiánnyal, mely a lefolyt időben rendszerint akkor állt be, amikor a szükséglet a fogyasztási piacokon a legnagyobb volt. A mikor pedig elegendő waggon állt a tüzfatermelők rendelkezésére, az árura nem volt szükség, a fogyasztási piacokon nagy készletek halmozódtak össze, melyek az árak hanyatlását idézték elő.

A fent leirt kedvezőtlen viszonyok arra kényszerítik a bükkfatermelőket, hogy a termelést az egész vonalon a legkisebb mértékre leszállítsák. Új erdővásárlásokról ily körülmények között természetesen nem lehet szó és ezen körülménynek tudandó be, hogy bükkerdőkre most alig akad vevő.

A kereskedelmi minisztérium most segíthetne a bükkfatermelőkön azáltal, hogy a Máv. részére nagyobb mennyiségű bükkfalpfát rendeljen. De erre alig van kilátás, mert a Máv. igen magas áron egy bécsi cégnek több éven át való szállításra adott megbízást.

A faüzlet helyzete, amint az elmondottakból kitetszik, éppen nem mondható rózsásnak. A kivitel csökkenése, a belföldi fogyasztás tartózkodása és a fatermelőkre nehezedő terhek folytonos emelkedése jellemzi a helyzetet. Az új munkásbiztosítási törvény, az adótörvény új terheket ró a fatermelőkre, most meg a keres-

kedelmi kormány újabb $2\frac{1}{2}$ millió koronányi többletmegterhelést vet ki a fatermelőkre azért, hogy a vasuti díjtételeket felemeli. Ez a megdrágítása a vasuti szállításnak a C) osztályba tartozó áruknál

1—100 km	távolságig	waggononként	5 K
101—200	"	"	7 "
200 km-nél	nagyobb	távolságnál	waggononként 7 "

Az I. kivételes dijszabás alá tartozó árunál (tüzifa) ez az emelkedés kitesz:

1—200 km	távolságig	waggononként	2 K
201—250	"	"	3 "
251—300	"	"	4 "
301—400	"	"	5 "

A tűzifa, melynél a szállítási díj a főszerepet játszsza, ily nagy megterhelést nem bír el, de a haszonfa sem, mert annak a külföldi piacokon egyebek között a galicziai versenynyel is meg kell küzdenie, mely most több osztrák vasut államosítása folytán termékeit az eddigi szállítási díjnál jóval olcsóbb díjtételek mellett szállíthatja. A fatermékek árát nem a fatermelő vagy erdőbirtokos állapítja meg, hanem a konjunktura. A fuvardíjak felemelését a külföldi fogyasztó nem fogja megfizetni; a termelő tudja, hogy mennyit kaphat a kész áruért és ennek alapján megállapíthatja, hogy mily tőárt fizethet. Vagyis a fatermékek szállításának megdrágulása végeredményben az erdőbirtokosokat fogja terhelni és így az erdőbirtokosoknak is érdekükben van, hogy a fa-szállítási díjtételek fel ne emeltessenek, amire azonban vajmi kevés a kilátás.

A nagykereskedelemben ezidőszert az alábbi árák vannak érvényben:

Puhafa-árak.

Erdélyi luczfenyő, osztályozatlan:

$\frac{2}{4}$ "	4—5"	120—125 f.	
	6—12"	182—184 "	(a II. osztály
$\frac{3}{4}$ "	4—6"	150—156 "	ca. 20 fillérrel,
	7—12"	170—176 "	a III. osztály
$\frac{4}{4}$, $\frac{5}{4}$ "	5—7"	140—146 "	további ca.
	8—12"	166—170 "	20 fillérrel
$\frac{6}{4}$, $\frac{8}{4}$ "	6"	150—156 "	olcsóbb)
	8—12"	168—176 "	
gyalult áru	I. oszt.	160—164 "	
	II. oszt.	140—144 "	

Felsőmagyarországi luczfenyő, osztályozatlan :

$2/4''$	6—11''	160—164 f.	(a II. osztályu
$3/4''$	5— 7''	130—132 "	keskeny áru
	7—11''	148—150 "	mintegy 12 fil-
$4/4''$	5— 7''	128—130 "	lérrel, a széles
	8—11''	140—144 "	áru mintegy
$5/4—8/4''$	5— 7''	130—132 "	16—18 fillérel
	8—11''	140—144 "	olcsóbb)

Felsőmagyarországi jegenyefenyő, osztályozatlan :

$2/4''$	3— 5''	112—116 f.
	6—11''	138—140 "
$3/4''$	5— 7''	112—116 "
	6—11''	130—132 "
$7/8''$	8—11''	126—128 "
$4/4''$	6— 7''	108—110 "
	8—11''	122—124 "
$5/4—8/4''$	6— 8''	112—116 "
	9—11''	122—124 "
50 mm állványpalló		122—124 "
	léc	122—124 "
	zárléc	122—124 "

Az árak köblábanként budapesti paritással értendőek.

	Keményfa-árak.	K per m^3	
Szlavonai tölgyhosszfa	-----	120—130	} ab rakodóállomás
" furnirrönkök	-----	140—155	
" boule-ok	-----	145—170	
magyar "	-----	115—120	
szlav. tölgyfriz, széles	-----	95—105	
" " keskeny	-----	90— 95	
magyar " széles	-----	85— 95	
" " keskeny	-----	75— 80	
szlavoniai tölgyfarönkök I. oszt.	-----	80—100	
magyar " I. "	-----	50— 70	
kádárfa lajstrom szerint	-----	$2\frac{1}{2}$ — 6 per akó	
kőrifarönkök I. oszt.	-----	50— 60	
" fűrészáru I. oszt.	-----	85— 95	
jávorfaronkök I. oszt	-----	50— 60	
Quartier I. oszt.	-----	160—210	
" II. "	-----	120—140	
párisi áru I. oszt.	-----	125—135	
" " II. "	-----	100—105	
hordódonga, 1000 db 31/1 4—6 Monte	-----	600—650	} ab Buda-pest
bükkfaanyag, gőzölt	-----	56— 60	
bükk-frizek, szélesek	-----	52— 54	
" " keskenyek	-----	44— 48	

A fa szállítási díjtételeinek felemelése. A kereskedelemügyi minisztérium a Máv. jövedelmeinek fokozása céljából a személy- és áru díjszabások jelentékeny felemelését határozta el. E helyen csak az erdőgazdaságot érintő szállítási díjtételekről legyen szó és azokról a következményekről, melyekkel ezen díjtételek felemelése jární fog.

Magyarország fatermelésének jelentékeny részét exportálni kénytelen. Németország, legjobb vásárlónk, már két év óta ipari válsággal küzd s így árainkat nem tudja megfizetni. Olaszország, mely szükségletének tulnyomó részét Magyarország-Ausztriából szerzi be, most ugyan még ránk van utalva, de napról-napra világosabban érvényre jut az a törekvés, hogy Olaszország magát — ami a fakivitelt illeti — tőlünk függetlenítse, amennyiben a Balkán-államok, Montenegró és Albánia eddig érintetlen erdőségeit olasz fatermelők kitermelni kezdik. Ily körülmények között a tarifák felemelésére józan észszel nem volna szabad gondolni; a belföldi fogyasztás felvevő képessége is oly csekély, hogy a minisztérium még keresve sem talált volna a mostaninál szerencsétlenebb időpontot a tarifaemelésre.

A kormány a díjtételek felemelését az államvasutak kedvezőtlen pénzügyi eredményeivel indokolja. Mindenki tudja, hogy a vasuti üzemnek kereskedelmi szellemben való vezetése által az üzemet egyszerűbbé és olcsóbbá lehetne tenni, úgy hogy tarifaemelésre belátható időn belül nem volna szükség. De ettől eltekintve, ha az állam több okból a vasutak üzemét magához ragadni igyekszik, akkor viselnie kell annak következményeit is, mert nem jogos az a kívánság, hogy a stratégiai és egyéb ily vasutak csekély jövedelmezőségét a más vasutakat használó iparágak a magasabb díjtételek fizetése által kiegyenlítsék.

A fatermelés még most sem heverte ki egészen azokat a sebeket, melyeket a legutóbbi válság rajta ütött. A tarifák felemelésével a kormány a fatermelés helyzetét még súlyosbitaná. A tarifák felemelésének keresztülvitelére két mód áll rendelkezésre; az egyik abból állna, hogy a *helyi díjszabás tételeit a gyorsárúnál 7°/_o-kal, a teherárúnál pedig 5°/_o-kal felemelik*. A tarifaemelés ez utóbbi módjának alkalmazása esetén a díjtételek felemelése minden szállítmányozót egyformán terhelne és ki volna zárva az

az eshetőség, hogy az egyik iparág nagyobb mértékben terheltenék meg, mint a másik; az egyes vidékek versenyképessége szintén változatlan maradna, míg a *távolsági zónák megváltoztatása* esetén egyes vidékek szállítási szempontból a jelenleginél rosszabb helyzetbe kerülhetnének. A tarifaemelés, habár métermázsánként és kilométerenként a fillérnek csak tört részeit teszi, oly tömegcikknél, mint aminő a fa, mely aránylag csekély fajsúlyú és kis értékű, könnyen a legnagyobb zavarokat okozhatja, a tűzifa pedig egyáltalában nem bír el a mostaninál nagyobb díjtételeket.

Az e tárgyban április 22-én a minisztériumban tartott értekezleten a fatermelők képviselői is felszólaltak és megjelölték azokat a határokat, amelyeket tullépni nem lehet az erdőgazdaság és fatermelés érdekeinek súlyos sérelme nélkül. A kormány képviselője ez alkalommal oly kijelentést is tett, hogy a kiviteli forgalomban eddig alkalmazott tarifák változást nem fognak szenvedni.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Az **édösvizi halászat és halgazdaság.** A földmivelésügyi miniszter kiadásában e címmel érdekes és hézagpótló szakmunka jelent meg, melyet a minister megbízásából *Répássy Miklós* műszaki tanácsos irt meg s mely egyik most fejlődő, nagyfontosságú gazdasági águnk legfontosabb kérdéseit ismerteti meg a nagy nyilvánossággal.

A könyv az elméleti részek mellett fontos gyakorlati utmutatásokat tartalmaz; 480 oldalra terjed s öt főrésze oszlik. Az első részben az általános tudnivalókat sorolja fel az író, a második a mesterséges, a harmadik a természetes halászatról szól; a negyedikben a magyar halászati közigazgatást, az ötödikben pedig a külföld halászati viszonyait ismerteti.

Az általános részben mindenekelőtt a halászat szó gazdasági értelmét magyarázza meg, kifejtvén, hogy e szó nemcsak a hal kifogását jelenti, hanem minden halhus előállítására irányuló tevé-